

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination June – 2017

Course : MGT	Date : 29-Jun-17
Subject Code : MGT-04	Time : 11:00 TO 2:00
Subject Name : નિબંધ	Duration : 03 Hours
	Max. Marks : 70

પ્રશ્ન : 1 ભાવાત્મક ગદ્ય એટલે શું ? તેની લાક્ષણિકતાઓ દર્શાવો. (12)

અથવા

નિબંધના પ્રકારો આલેખી તેના લેખન માટે મહત્વના મુદ્દા આલેખો.

પ્રશ્ન : 2 નીચે આપેલા પરિચ્છેદને એક તૃતિયાંશ સંક્ષેપ કરી અને યોગ્ય શીર્ષક આપો. (12)

આત્મશુદ્ધિ વિના જીવમાત્રની સાથે એક્ય ન જ સધાય. આત્મશુદ્ધિ વિના અહિંસા ધર્મનું પાલન સર્વથા અસંભવિત છે. અશુદ્ધાત્મા પરમાત્માના દર્શન કરવા અસમર્થ છે, એટલે જીવન માર્ગનાં બધા ક્ષેત્રોમાં શુદ્ધિની આવશ્યકતા છે. એ શુદ્ધિ સાધ્ય છે. પણ આ શુદ્ધિનો માર્ગ વિકટ છે એમ હું તો પ્રતિક્ષણ અનુભવું છું. શુદ્ધ થવું એટલે મનથી, વચનથી અને કાયાથી નિર્વિકાર થવું, રાગ – દ્વેષાદિ રહિત થવું. એ નિર્વિકારતાને પહોંચવાને પ્રતિક્ષણ મથવા છતાં હું પહોંચ્યો નથી. તેથી લોકથી સ્તુતિ મને ભોળવી શક્તી નથી, એ સ્તુતિ ઘણી વેળા ડંખે છે. મનના વિકારોને જીતવા જગતને શસ્ત્રયુદ્ધથી જીતવા કરતાંયે મને કઠિન લાગે છે. હું મારામાં સંતાઈ રહેલા વિકારોને જોઈ શક્યો છું, શરમાયો છું, પણ હાર્યો નથી. સત્યના પ્રયોગો કરતાં મેં રસ લૂટ્યો છે, આજે લૂંટી રહ્યો છું. પણ હું જાણું છું કે મારે હજુ વિકટ માર્ગ કાપવાનો છે. તેને સારું મારે શૂન્યવત્ બનવાનું છે. મનુષ્ય જ્યાં લગી સ્વેચ્છાએ પોતાને સહુથી છેલ્લો ન મૂકે ત્યાં લગી તેની મુક્તિ નથી. અહિંસા એ નમ્રતાની પરાકાષ્ટા છે. અને એ નમ્રતા વિના મુક્તિ નથી. અહિંસા એ નમ્રતા એ અનુભવસિદ્ધ વાત છે.

- ગાંધીજી

અથવા

નીચેનો પરિચ્છેદ વાંચી તેની નીચે આપેલ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

ભાષાનું પ્રયોજન એકબીજાને પોતાનું મનોગત સમજાવવાનું છે. એમાં બોલનાર કરતાં સાંભળનારની સગવડ વધારે મહત્વની છે. 'આંખના ખાસ દાક્તર'માં સંસ્કૃત, અરબી અને અંગ્રેજી ભાષાઓના તદ્ભવો છે. ધંધો કરવાની ઈચ્છાવાળો કોઈ માણસ 'અક્ષિ ચિકિત્સા વિશેષણ' એવું પાટિયું નહિ મારે. દાક્તરને બદલે એ વૈદ્ય કે હકીમ પણ નહીં લખે. ભાષા પોતે સાધ્ય નહીં, પણ સાધન છે તે આ ઉપરથી સમજાશે.

પ્રશ્નો :

(1) ભાષાનું પ્રયોજન શું છે ?

- (2) ભાષા વાપરતી વખતે બોલનારે સાંભળનારની સગવડને શા માટે મહત્વ આપવું જોઈએ ?
- (3) 'આંખ' અને 'દાક્તર' શબ્દ મૂળ સંસ્કૃત અને અંગ્રેજીમાં કઈ રીતે વપરાય છે ?
- (4) દાક્તર બદલે વૈદ્ય કે હકીમ લખે તો વાંચનારના મનમાં શું ભ્રમ થઈ શકે ?
- (5) ભાષા સાધ્ય નહીં, સાધન છે તે શેના ઉપરથી સમજાય છે ?

પ્રશ્ન : 3 વિચાર વિસ્તાર કરો. (કોઈપણ બે) (12)

- (1) જગની સૌ કડીઓમાં સ્નેહની સર્વથી વડી.
- (2) અમરપણું તો મરવામાં જ છે.
- (3) ત્રણ વાનાં મુજને મળ્યાં : હૈયું મસ્તક હાથ
- (4) તારી હાક સૂણી કોઈ ના'વે તો તું એકલો જાને રે.

પ્રશ્ન : 4 નિબંધ લખો. (ગમે તે એક) (12)

- (1) કોમી એકતા
- (2) માનવી અને કુદરત

પ્રશ્ન : 5 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)

- (1) અહેવાલમાં 'ઘટના-પ્રસંગ જરૂરી છે'
- (2) નિબંધ માટેની આવશ્યક શરતો
- (3) 'પરીક્ષાલક્ષી શિક્ષણ' અંગે તમારા વિચારો
- (4) પ્રકૃતિ વિષયક નિબંધમાં આવશ્યક ભૂમિકા

પ્રશ્ન : 6 વિકલ્પવાળા પ્રશ્નના ઉત્તર આપો. (10)

- (1) મેશ આંખમાં તો બળે છે. (આજે, આંજે, ઇજાજે)
- (2) સંવાદનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ છે. (વાદ, વિવાદ, વિસંવાદ)
- (3) વિનાનું જીવન સુકાન વિનાની હોડી જેવું ગણાય. (લક્ષ્ય, ધ્યેય, નિશાન)
- (4) અહેવાલ લેખનમાં બિનજરૂરી ટાળવાના હોય છે. (આવર્તનો, પુનરાવર્તનો, વર્તનો)
- (5) સાયબર વર્લ્ડ આખરે ની જ એક શોધ છે. (વિજ્ઞાન, મનોવિજ્ઞાન, કુદરત)
- (6) 'વિમુખ' શબ્દનો પર્યાય જણાવો. (સન્મુખ, વિરુદ્ધ, આમુખ)
- (7) અસ્ખલિત વહેતી વાણી પારિભાષિક શબ્દ આપો. (વાક્ય, પ્રવાહ, વાગ્ધારા)
- (8) 'કોઠે પડવું' કહેવતનો અર્થ : (ગમી જવું, આદત થવી, ટેવાઈ જવું)
- (9) 'ઢમ ઢોલ માંહે પોલ' કહેવતનો અર્થ : (કેવળ દેખાવની મોટાઈ, ડોળ કરવાની રીત, પોલા ઢોલને વગાડવું)
- (10) મૃત્યુ એ નો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ છે. (જન્મ, જીવન, જરા)